

A NAGY KALAND

X.

Barlangkutatás a vietnami határon

— Ké-lem asz út-lefele — ... lekeve... lefekelet... Ah, borzasztó ez a magyar nyelv! — fakadt ki végül kínai barátom, Cáj Csán-tyin százados, a pingsziangi határőrség parancsnoka.

Kínos várakozásunk közepette már órák óta tanítgatom édes anyanyelvünkre ezt a derék katonát — nem valami nagy sikerrel... Hej, de nehéz ez a magyar nyelv!

Fu Tie-cseng, a lányosképű angol tolmácsfiú jött be a szobába, és közölte, hogy összegyűjtötte a szükséges felszerelést a nagy expedícióhoz. A szomszédos kőbányából karbidlámpákat és egy csomag tartalékkarbidot szerzett. A kis szállóban ételmet csomagoltak az útra: egy köteg cukornádat is adtak hozzá.

De kezdjük csak előlről:

Úgy látszik, Kínában is a borbélyok a legjobban értesült emberek. Amikor ugyanis a falu lakosait faggattuk, hogy merre található a környéken nagy patakos barlang, azt mondták: menjünk a borbélyhoz, az tudja... Nem csalatkoztunk.

Az üstököspaszta és arccialulás neves mestere így nyilatkozott:

— Innen dél felé, Pulung falu mellett található a vietnami határvidék egyik legnagyobb barlangja. Ha elhagyják a falut, előbb a híres Kvan Jin-jie-barlangot érik el, amelyben Buddha anyjának szentélye van. Ide járnak imádkozni azok az asszonyok, akik gyermeket szeretnének.

— Ettől a helytől vagy két li-re van egy nagyobb barlangszáj, melybe befolyik egy patak. Ez a Nyu-Jie-barlang (magyarul: Tehénbarlang). A felszabadulás után még éveken át kuomintangista kígyók bujkáltak benne. Ma már legfeljebb rendes kígyók tanyáznak hűvös előcsarnokában.

Megőrültem a hírek s még aznap felkerestük a barlangot. Kuomintangista banditák és óriáskígyók helyett mindössze denevérek és temérdek egyéb barlangi élőlény fogadott. De az első expedíció kudarcra végződött: szifon állta utunkat és a meredek, veszélyes, omladékos sziklafalak megmászása után sem találtunk továbbvezető járatot. Az elbeszélések szerint pedig a barlang tovább folytatódik a falu széléig. Allítólag már keresztül is mentek rajta.

Másnap a barlang feltételezett másik végénél a forrás környékét kutattuk át, de a sűrű bozótban semmiféle barlangnyílást nem találtunk. Sorra faggattuk a falu asszonyait (a férfiak mind munkában voltak), míg

A kínai expedíciós társak: Lün Szien-tyün és Li U-szen egy szifon előtt, lenge „kínaiában”

végül egy fiatal, fekete hajú vietnami asszony vállalkozott rá, hogy nyomra vezet. Sikerült is a buja trópusi növényzet közt felfedezni egy sötét, hűvös üreget, mely a mélybe vezetett. Elhatároztam: önkéntes kínai fiatalok köréből expedíciót szervezek és bejárjuk, fel dolgozzuk e nagyméretű trópusi barlangot.

Fu Tie-cseng kiosztotta a karbidlámpákat, összekészítettük csomagjainkat, majd felszajztuk kerékpárjainkra. Előbb országúton, majd sűrű banánosban, keskeny, kanyargós ösvényeken kerekeltünk.

A közelgő nyári monszun előhírnökeként időnként kisebb zápor paskolt meg, de az esőre kényes karbidkészletünket és fényképezőgépeimet időben biztonságba helyeztük.

Pulung faluban egy vietnami család házában rendeztük be főhadiszállásunkat. Kiosztottam maradék hazai konzerveimet, majd egy-egy vaskos, jó másfélméteres cukornádat kézbe véve elindultunk a forrás feletti barlangnyíláshoz.

A barlangba leereszkedve, szerencsésen elértük a patak szintet és a víz folyásirányával szemben folytattuk utunkat. A 2–3 m széles patak itt alig bokáig-térdig ért, később azonban már sok helyen derékig gázoltunk a vízben. Munkatársaimat kioktattam a barlangi térképezésben való közreműködésükre s megkértem őket arra is, hogyha valami fehér élő lényt látnak, azonnal csapjanak le rá. Nem sokáig kellett biztatnom őket, pár perc alatt összegyűjtöttek egy tucatnyi 3–4 cm-es százlábút és egy csomó fehér szöcskeszerű, 15–20 cm-es villájú ugróbogarat. Később, amikor denevérlakta helyhez értünk, a friss guanóban a fehér barlangi állatkák oly tömege nyüzsgött, mintha vásárt tartottak volna a barlang mélyének lakói. Hej, hogy repesett volna hazai biológusaink szíve, ennek látán...

A mélyebb vizű szakaszokon jó hasznát vettük a magunkkal hozott nádszálaknak: velük tapogattuk ki a vízmélyiséget. Kínai túratársaim nem túlságosan lelkesedtek a föld alatti fürdőzésért. Pedig ez nem is volt olyan kellemetlen. Visszaemlékeztem arra, hogy természetjáró barlangfeltárásaink során órákat töltöttünk télvíz idején 9 C°-os áramló hideg vízben. E trópusi barlangok 20–25 C°-ú vizét nem is lehet egy napon említeni a hazai hideg barlangi zuhatagokkal.

Ezután impozáns, cseppkőes barlangszakaszok következtek. A kínai barlangokban — különösen a trópusi vidékeken — sokkal több a cseppkőképződmény, mint nálunk. A barlang szelvénye, járatainak keresztmetszete a mi aggteleki Baradlánkkal hasonlítható össze.

Folyamatos térképezés közepette haladtunk tovább. Egyszerre csak távoli emberi hangokra lettem figyelmes. Egy mélyvizű barlangszakaszhoz értünk, ahol a mennyezet csaknem a vízre borult. A hangok a szemközti oldalról, a szifonos ág túlsó feléről hallatszottak.

Az első pillanatban megdöböntem. Fu Tie-cseng magyarázkodni kezdett:

— Comrade Balaszi, mi titokban egy „ellenexpedíciót” is szerveztünk — biztosítékul. Ők a víznyelős bejáraton keresztül indultak el s íme, összetalálkoztunk.

A túlsó csapat nem mert nekirágni a mintegy 20 méteres szifon mély vizének. Pedig a mennyezet nem zárult le teljesen, a falakba kapaszkodva óvatosan át lehetett sétálni — száraz fejbüffel. Ez lényeges, mert közismert dolog, hogy ilyen vizes barlangi túra alkalmával az ember minden szárazon átmentendő dolgot igyekszik a feje tetején elhelyezni.

Üdvözöltem a háromtagú „ellenexpedíciót”, majd együtt folytattuk utunkat. De mintha ismerős lenne a barlangi táj! Ekkor jöttem rá, hogy két nappal ezelőtt már voltunk erre. Sikerült tehát a barlang teljes hosszát bejárni. Szinte ismerősként üdvözöltek a rikácsoló barlangi „bienfu”-k, a közel félméteres óriási trópusi denevérek.

Egy kavicszigeten letáboroztunk. Az „ellenexpedíciót” feltankoltuk és útnak indítottuk visszafelé, arra, ahonnan jöttek. Mi pedig a patakba gyűjtöttünk állatokat. Jó két óra múlva lihegve visszatért az „ellen-

expedíció": eltévedtek a sziklabirintusban, nem találták meg a kivezető utat. Elhatározták, hogy velünk tartanak.

A mi utunk sem volt zavartalan. Egy szifonos szűkületben órákig kerestük az átjutást, míg végül ráakadtunk. Utolsó barlangi táborhelyünkön kibontottam a maradék vesevelő-konzerveket, a Budapesti Konzervgyár ajándékait. Kenyér helyett — májpestétomot ettünk hozzá s elrágcsáltuk az utolsó vízmélységmérő cukornád-botjainkat is.

Az ízes, üdítő cukros lé új erőt adott föld alatti vándorlásunk befejező szakaszához. Amikor ismét felszínre értünk, a kis falu apraja-nagyja, a csuang és vietnami nemzetiségű lakosság nagy örömmujongással fogadott. Pedig nem jelentettünk szívderítő látványt, még a füliünk is tele volt sárral. Vagy talán éppen ezzel érdemeltük ki a közönség tetszését?

Azóta a pulungi Tehén-barlang begyűjtött állatainak nagy részét biológusaink feldolgozták, rendszereztek. A nehéz expedíció e téren sem volt eredménytelen: a tudomány számos új állatfaj megismerésével gazdagodott.

Balázs Dénes

Szerző két kínai társával a vietnami határ közelében elterülő karsztvidéken. A szelíd táj nem sejteti a hegy mélyében keringő hatalmas barlangrendszert. Még sok felfedezőút szükséges, mire feltáruznak a föld alatti világ csodái a látogatók előtt

(Szerző felv.)

A SZOVJET-KÁRPÁTOKBAN

Vonatunk átfutott az almáskertekkel tarkított szabolcsi tájon, aztán rákanyarodott a záhonyi Tiszahídra. Az ország-határon voltunk. Még a legrutinósabb „világjáróban” is megpezsztül valami ilyenkor, mert vagy rég látott kedves vidékek várnak rá, vagy az ismeretlen, ami még izgalmasabb.

Ráadásul, mi heten, egy kicsit ütörök is voltunk: az első magyar turisták, akik a Szovjet-Kárpátokba utaznak. Fogadtatásunk ezt még jobban aláhúzta. Újságok írtak rólunk, fényképeket közöltek túránkról, s még az ungvári rádió riportere is fülöncsípett bennünket. (Itthon legfeljebb a brazil labdarúgók körül vertek volna ekkora port sportberkekben nem, csoda hát, hogy roppant tekintélyes fickóknak tartottuk magunkat). A csapi állomáson — kellemes meglepetés — az „Inturist” várt ránk egy csinos kislány személyében, aki miután villámgyorsan megállapította személyazonosságunkat a föződényekkel ékesített hátizsákjainkról, ügyesen átevezett velünk a pályaudvari áradaton, az Ungvárra induló autóbushoz.

A „Turbáz”

Ungvári szálláshelyünk la tanuló ifjúság turista-bázisa, ezt hívják rö-

Szerencse, hogy nyári időben kell átlátni a Lyuta patakon
(Végh A. felv.)

viden Turbáznak. Kétemeletes villa, a Kárpátok előhegyeire települt kertvárosban, teraszáról szép kilátással a kanyargó Ung két partján húzódó városra, s a házak fölé emelkedő vár vaskos, szürke tömbjére. A Turbáz tele van vendéggel, akik a Szovjetunió legkülönbözőbb vidékeiről érkeztek. Szobáit és felszerelését bárki igénybeveheti. Még hozzá milyen felszerelést! Raktára 150 embert lát el, bármilyen túrára. Könnyű fenéklapos sátrak, teljes téli és nyári ruházat, sílécsek, kerékpárok, főzőkészletek, hálósákak, modern műanyag mászókötelek és minden egyéb, a turisták számára kincset érő holmi sorakozik a polcon. A diákok ingyen, a keresettel rendelkezők pedig minimális kölcsöndíj fejében használhatják a fel-

szerelést. Használják is, mert a folyosók falait beborító rengeteg fénykép — szebbnél szebb túrák emlékei — erről tanúskodnak.

A Jávorniktól a Róna havasig

Az ungváriak egyik legkedveltebb kirándulóhelye a Jávornik. Ungvárról Nagybereznáig menetrendszerű autóbusz visz a folyó hol kitaruló, hol összeszűkülő völgyében. (Nevickénél érdemes megszakítani az utat, s megnézni a Rákóczi-korabeli vár romjait.) Nagybereznát már gyalogszerrel hagytuk magunk mögött, átkelve az Ung fölött hintázó függőhídon. A hidtől jó állapotban levő, régi jelzésű ösvény vezet a menedékházhoz. Az út mindössze 8 km, de a második fele

